

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/71/2015
Identifikačné číslo spisu:	2610204216
Dátum vydania rozhodnutia:	13.12.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2610204216.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ W. N., 2/ X. N. a 3/ Y. N., všetkých bývajúcich v X. zastúpených Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Trnave, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovaným 1/ W. U., bývajúcemu v A., Y. a 2/ W.Z., živnostníčke bývajúcej i miestom podnikania v M. IČO: XX XXX XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova 2, IČO: 35 951 087, o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 4 C 58/2010, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 10. septembra 2014 sp. zn. 10 Co 137/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyne 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. februára 2013 č. k. 4 C 58/2010-173 žalobu voči žalovanému 1/ zamietol a žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť každej zo žalobkýň sumu 22 130 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanej 2/ taktiež uložil povinnosť nahradiť žalobkyniam 1/ až 3/ „plnú náhradu trov právneho zastúpenia“ vo výške 1 213,55 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 2/ rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej potvrdil a v časti trov konania zmenil tak, že žalovanej 2/ uložil povinnosť do troch dní zaplatiť všetkým žalobkyniam na účet ich právnej zástupkyne náhradu trov konania v sume 1 213,55 €. Žalovanej 2/ zároveň uložil povinnosť v rovnakej lehote zaplatiť všetkým žalobkyniam na účet ich právnej zástupkyne náhradu trov odvolacieho konania v sume 347,68 €.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p, konanie je postihnuté inou

vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietala, že súd prvej inštancie porušil zásadu koncentrácie konania upravenú v § 118a O.s.p., keď prihliadol na dôkazy predložené žalobkyňami až po prvom pojednávaní vo veci, čím podľa jej názoru došlo nielen k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ale aj k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania (zvýhodneniu žalobkýň) a k odňatiu jej možnosti konať pred súdom. Názor odvolacieho súdu, že na uplatnení koncentračnej zásady nebolo možné trvať, nakoľko súd prvej inštancie účastníkov o koncentrácii konania riadne nepoučil, považovala za nesprávny. Argumentovala, že žiadne ustanovenie platných právnych predpisov neustanovuje výnimku z koncentračnej zásady pre prípad porušenia poučovacej povinnosti podľa § 118a ods. 3 O.s.p. Ďalej namietala, že odvolací súd nereagoval na jej odvolaciu argumentáciu týkajúcu sa nesprávnosti právnych záverov súdu prvej inštancie, ktorý vyvodil jej pasívnu legitimáciu v konaní z analogického použitia § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúceho zodpovednosť prevádzkovateľa za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov. Mala za to, že z napadnutého rozhodnutia nie je vôbec zrejmé, či sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie alebo mal za preukázané, že ona sama priamo zapríčinila zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkýň. Zdôrazňovala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, nakoľko nedáva odpovede na otázky majúce vo veci zásadný význam. Z uvedených dôvodov žiadala rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobkyne 1/ až 3/ vo svojom písomnom vyjadrení navrhli dovolanie odmietnuť.

5. V danom prípade bolo dovolanie podané 11. decembra 2014. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) oprávneným subjektom (§ 424 C.s.p.) zastúpeným v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či je dovolanie procesne prípustné.

7. Vychádzajúc z ustanovení § 470 ods. 1, 2 C.s.p., s prihliadnutím na základné princípy obsiahnuté v čl. 2 ods. 1, 2 a čl. 3 ods. 1 C.s.p., najvyšší súd posudzoval podmienky prípustnosti dovolania podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“).

8. Vzhľadom na to, že dovolaním je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený a nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v ustanoveniach § 238 ods. 2 a 3 O.s.p., bolo by dovolanie žalovanej 2/ prípustné iba vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, malo niektorú z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Takúto vadu konania ale dovolací súd nezistil.

9. Žalovaná 2/ namietala, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), nakoľko súd prvej inštancie nerešpektoval koncentráciu konania upravenú v § 118a O.s.p., keď prihliadol na dôkazy predložené žalobkyňami až po prvom pojednávaní vo veci.

10. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 118a ods. 1 ukladal účastníkom vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka povinnosť opísať rozhodujúce skutočnosti vo veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania; to neplatilo, ak neboli splnené podmienky na vykonanie prvého pojednávania a došlo k jeho odročeniu. Na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy mohol súd v zmysle § 118a ods. 2 O.s.p. prihliadnuť len vtedy, ak išlo o skutočnosti alebo dôkazy, ktoré vyšli najavo po prvom pojednávaní, ktoré účastník nemohol bez svojej viny včas uviesť a ktorými mala byť spochybnená vierohodnosť vykonaných

dôkazných prostriedkov. Jednalo sa o tzv. zákonnú koncentráciu konania, na ktorú sa ale vzťahovala osobitná poučovacia povinnosť súdu upravená v § 118a ods. 3 O.s.p. (platila preto aj v prípade zastúpenia účastníka advokátom - § 5 ods. 2 O.s.p. upravujúci oslobodenie len od generálnej poučovacej povinnosti tu nebolo možné uplatniť), podľa ktorého účastníci konania museli byť o procesných povinnostiach, ktorých sa koncentrácia týkala a o následkoch ich nesplnenia poučení najneskôr v predvolaní na prvé pojednávanie vo veci. Hoci to zákon výslovne neuvádzal, vychádzajúc z princípu spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.), bolo treba riadne splnenie tejto poučovacej povinnosti súdom považovať za jeden z nevyhnutných predpokladov pre uplatnenie spomínanej koncentračnej zásady. Je predsa nemysliteľné, aby procesné dôsledky tak prísnej koncentrácie nastali bez toho, aby účastníci boli o procesných povinnostiach s ňou spojených ako aj o následkoch ich nesplnenia vopred upovedomení a mohli sa tak (i z tohto hľadiska) na prvé pojednávanie pripraviť. Dovolací súd v tejto súvislosti napokon poukazuje aj na dôvodovú správu k zákonu č. 384/2008 Z.z., v zmysle ktorej uvedenú koncentráciu bolo možné uplatniť len vtedy, pokiaľ boli splnené podmienky na uskutočnenie pojednávania a ak boli účastníci o nej včas poučení.

11. Z obsahu predloženého spisového materiálu je zrejmé, že súd prvej inštancie si svoju poučovaciu povinnosť podľa § 118a ods. 3 O.s.p. voči účastníkom konania (teraz stranám sporu) riadne nesplnil, pretože v poučení opomenul citovať § 118a ods. 1 O.s.p. a namiesto neho odcitoval všeobecnú úpravu z ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p., teda že všetky dôkazy a skutočnosti musia byť predložené alebo označené najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (porovnaj uznesenie na č.l. 49 spisu). Keďže v dôsledku tohto chybného poučenia neboli splnené procesné predpoklady pre uplatnenie zákonnej koncentrácie k okamihu skončenia prvého pojednávania vo veci a ani v ďalšom priebehu konania súd prvej inštancie neposkytol účastníkom (stranám) adekvátne poučenie, ktoré by malo za následok koncentráciu konania v jeho neskoršom štádiu (na niektorom z nasledujúcich pojednávaní), dovolací súd dospel k záveru, že v posudzovanom spore účinky zákonnej koncentrácie podľa § 118a O.s.p. nenastali. Pokiaľ teda súd prvej inštancie v danej procesnej situácii prihliadol na dôkazy označené žalobkyňami až po prvom pojednávaní vo veci, nemožno tento jeho postup považovať za chybný. Zároveň je treba zdôrazniť, že len samotným vadným poučením súdu prvej inštancie nemohlo dôjsť k odňatiu možnosti žalovanej 2/ pred súdom konať, nakoľko nenaplnením zákonných predpokladov pre koncentráciu konania podľa § 118a O.s.p. nedošlo k znemožneniu uplatňovania žiadneho zo zákonom priznaných procesných práv žalovanej 2/, práve naopak, v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p. mala možnosť uvádzať skutočnosti a označovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení až do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

12. K tvrdeniu žalovanej 2/, že neuplatnením zákonnej koncentrácie došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov (zvýhodneniu žalobkýň) dovolací súd uvádza, že z hľadiska dodržania spomenutej zásady bolo rozhodujúce to, či súd v konaní zabezpečil účastníkom (stranám) rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (viď § 18 poslednú vetu O.s.p.). Obdobne chápe túto zásadu aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto spojitosti používa pojem „rovnosť zbraní“. Podľa konštantnej judikatúry tohto súdu princíp rovnosti zbraní, ako jeden z prvkov širšieho poňatia spravodlivého procesu, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavia do podstatne nevýhodnejšej situácie než v ktorej je jej protistrana (porovnaj napr. Ankerl v. Švajčiarsko, 1996, Komanický v. Slovensko, 2002). V danom prípade z obsahu spisu nijako nevyplýva, že by súd prvej inštancie žalovanú 2/ pri plnení povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti oproti žalobkyniam nejakým spôsobom znevýhodnil, t.j. že by na rozdiel od žalobkýň po prvom pojednávaní vo veci neprihliadol na ňou tvrdené skutočnosti alebo navrhované dôkazy. Aj túto námietku žalovanej 2/ preto dovolací súd považuje za neopodstatnenú.

13. Pokiaľ žalovaná 2/ namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, dovolací súd poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 a ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá

prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

14. V danom prípade odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval vecnú správnosť napadnutého rozsudku, majúc za to, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v miere odôvodňujúcej pristúpenie k rozhodnutiu a vec aj správne právne posúdil, pričom v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. sa v celom rozsahu stotožnil aj s jeho odôvodnením. Z uvedeného je zrejmé, že sa stotožnil aj s názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého dovolateľka ako prevádzkovateľ zodpovedajúci za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka analogicky zodpovedá aj za nemajetkovú ujmu spôsobenú žalobkyniam touto prevádzkou. Reagujúc na odvoláciu argumentáciu žalovanej 2/, ktorá nedostatok svojej pasívnej legitimácie v konaní odôvodňovala nemožnosťou použitia analógie vzhľadom na úpravu tejto otázky v § 13 Občianskeho zákonníka a znenie jeho § 16, odvolací súd uviedol, že zákon osobu povinnú na náhradu nemajetkovej ujmy vôbec nekonkretizuje a následne z § 16 Občianskeho zákonníka v spojitosti s ďalšími jeho ustanoveniami o ochrane osobnosti a náhrade škody vyvodil, v ktorých prípadoch zapríčinenia zásahu do práva na ochranu osobnosti inou osobou než tou, ktorá zodpovedá za škodu (hoci ju priamo nezapríčinila), by bolo možné vylúčiť analogickú zodpovednosť takéhoto škodcu aj za spôsobenú nemajetkovú ujmu. Po aplikácii týchto záverov na skutkový stav zistený v danom spore odvolací súd skonštatoval, že u žalovanej 2/ o žiaden zo spomenutých prípadov „vymanenia sa“ z role pôvodcu zásahu (z ďalšieho odôvodnenia je zrejmé, že odvolací súd mal na mysli nie priameho pôvodcu, ktorý zásah zapríčinil, ale toho, ktorý je zaň braný na zodpovednosť) do osobnostných práv žalobkyní ísť nemohlo. S prihliadnutím na ostatné námietky žalovanej 2/ odvolací súd ešte doplnil, resp. rozviedol argumentáciu súdu prvej inštancie týkajúcu sa výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, taktiež odôvodnil, prečo nebolo možné v predmetnom spore uplatniť koncentračnú zásadu a napokon zrozumiteľne vysvetlil aj otázku nezúčastnenia sa poisťovne ako vedľajšej účastníčky v konaní.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na prejednávany prípad uplatnila druhá veta spomínaného stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik v. Rusko, 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh v. Rusko, 2003). Správnosť takéhoto nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky napr. sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 208/2012, III. ÚS 551/2012, IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 196/2014, I. ÚS 287/2014, I. ÚS 606/2014, I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015.

16. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná 2/ namietala i nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže v danom prípade žalovaná 2/ uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, dovolací súd nemohol podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

17. Rovnako ako nesprávne právne posúdenie veci, aj tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie vo veci je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), úspešne však môže byť uplatnená iba v procesne prípustnom dovolaní. Dovolací súd konštantne vychádza z toho, že takáto vada prípustnosť dovolania nezakladá (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

18. Vzhľadom na to, že prípustnosť v danej veci podaného dovolania nevyplýva z ustanovení § 238 O.s.p. a vady konania podľa § 237 O.s.p v dovolacom konaní nevyšli najavo, najvyšší súd odmietol dovolanie žalovanej 2/ ako procesne neprípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.